

ÇERKEZKÖY
TİCARET VE SANAYİ ODASI

ÇERKEZKÖY TİCARET VE SANAYİ ODASI
MAKİNE SEKTÖR RAPORU

Yasemin Asım GÜNDÜZ
EKİM 2016

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ.....	2
GRAFİK LİSTESİ.....	3
1. MAKİNE VE EKİPMAN SEKTÖRÜ.....	4
2. DÜNYA'DA MAKİNE VE EKİPMAN SEKTÖRÜ.....	5
2.1 Dünya İhracatının Gelişimi.....	5
2.2 Dünya İthalatının Gelişimi.....	7
3. TÜRKİYE'DE MAKİNE VE EKİPMAN SEKTÖRÜ.....	9
3.1 Sektörün Genel Görünümü.....	9
3.1.1 Elektrikli Makineler.....	9
3.1.2 Gıda işleme makineleri	10
3.1.3 Tarım alet ve makineleri.....	10
3.2 İhracat.....	11
3.2.1 Sektörün ihracatta 2023 hedefi.....	14
3.3 İthalat.....	15
4. SEKTÖRÜN TRAKYA BÖLGESİNDEKİ GENEL GÖRÜNÜMÜ.....	18
5. SEKTÖRÜN TEKİRDAĞ'DA GENEL GÖRÜNÜMÜ.....	19
5.1 Tekirdağ'ın Makine İhracatında Önde Gelen Ürün Grupları	19
6. SEKTÖRÜN ÇERKEZKÖY'DE GENEL GÖRÜNÜMÜ.....	20

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Makine Sanayinde Alt Ürün Grupları	4
Tablo 2: Türkiye’de Makine Sektörünün Son 5 Yıllık Verileri.....	10
Tablo 3: Makine ihracatında alt fasıllar	13
Tablo 4: Makine ithalatında alt fasıllar	16
Tablo 5: Bölgede Makine Ekipman Sanayi	18

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: 2014 yılı makine ve aksamaları büyüme oranı.....	5
Grafik 2: 2005-2015 yılları arasında dünya makine ihracatının gelişimi.....	6
Grafik 3: 2011-2015 yılları arası dünya ihracat oranları	7
Grafik 4: 2005-2015 yılları arası dünya makine ithalatının gelişimi.....	8
Grafik 5: 2011-2015 yılları arası dünya ithalat oranları	8
Grafik 6: Türk Makine Sektörü İhracatı	12
Grafik 7: En çok ihracatı yapılan ürünler	13
Grafik 8: Türkiye'nin makine ihracatı.....	14
Grafik 9: En çok ithalatı yapılan ürünler.....	16
Grafik 10: Türkiye'nin makine ithalatı.....	17
Grafik 11: Tekirdağ'ın Makine ve Aksamaları İhracat Performansı.....	19
Grafik 12: Çerkezköy'de makine sektöründe faaliyet gösteren firmaların çalışan sayısı.....	20
Grafik 13: Çerkezköy'de makine sektöründe faaliyet gösteren firmaların yıllık ciroları.....	21
Şekil 14-15: Çerkezköy'de makine sektöründe faaliyet gösteren firmaların ihracat ve ithalat durumları.....	21

1. MAKİNE VE EKİPMAN SEKTÖRÜ

Makine sanayi, tüm gelişmiş ülkelerde büyük önem verilen ve öncelikli sektör olarak tanımlanan bir sanayi dalıdır. Makine sektörünün performansı, tüm endüstri dallarının başarısında anahtar rol oynamaktadır. Dolayısıyla, makine sektörünün gelişmişlik seviyesi diğer imalat sektörlerinin ulaşabileceği kapasite ve kabiliyetlerin de sınırlarını tayin eder. (Kaynak: Makine Tanıtım Grubu)

Makine imalat sanayi, sanayi sektörleri içinde yatırım mali üreten temel sektör olup, imalat sanayi içinde özel ve önemli bir yeri vardır. Makine ekipman ve yedek parçalarının imal edildiği, “mühendislik sanayileri” denilen alt sektörlerin tamamını kapsamaktadır. Tüm gelişmiş ülkelerde büyük önem verilen ve öncelikli sektör olarak tanımlanan bir sanayi dalıdır. (Kaynak: Sanayi Genel Müdürlüğü)

Mühendislik ve araştırmanın yoğun ve vazgeçilmez olduğu Makine Sektörünün ekonomide üstlendiği lokomotif rolün önemi aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- İmalat sanayinin hemen bütün sektörlerine girdi sağlaması,
- Sektörlerin itici gücü olması,
- İmalat sanayinin gelişmesiyle iç içelik sağlaması,
- Mühendislik disiplininin harekete geçirilmesi ve
- Yeni ihtiyaç ve taleplere göre gelişme hızının ve üretim kompozisyonlarının belirlenmesi.

Makine sanayinin özelliği “teknoloji yoğun” bir sektör niteliği taşımasıdır. İmalat sanayi içinde yüksek teknoloji uygulayan 100 firmadan 51’i bu sektör içinde yer almaktadır. (kaynak: Seçilmiş Sektörler ve Teknoloji, 2010).

Tablo 1. Makine Sanayinde Alt Ürün Grupları

SIRA	ÜRÜN	SIRA	ÜRÜN
1	Reaktörler ve Kazanlar	11	Tarım ve Ormancılık Makineleri
2	Türbinler ve Turbo jetler	12	İş ve İnşaat Makineleri
3	Pompalar	13	Madencilik Makineleri
4	Kompresörler	14	Kağıt ve Matbaacılık Makineleri
5	Vanalar	15	Yıkama, Kurutma ve Ütüleme Makineleri
6	Klimalar ve soğutma makineleri	16	Tekstil ve Konfeksiyon Makineleri
7	Isıtıcılar ve Fırınlar	17	Deri İşleme ve İmalat Makineleri
8	Metalürji Makineleri	18	Kauçuk, Plastik, Lastik işleme ve İmalat Makineleri
9	Gıda Sanayi Makineleri	19	Takım Tezgahları ve Metal İşleme Makineleri
10	Ambalajlama Makineleri	20	Rulmanlar

Uluslararası sınıflandırmalarda çoğunlukla makine sanayi genel amaçlı ve özel amaçlı olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Genel amaçlı makine imalatı, sanayilerin büyük bölümünde kullanılan makine ve ekipmanları kapsarken özel amaçlı makine imalatı belirli bir sanayide ya da sanayilerin küçük bir grubunda özel olarak kullanılan makineleri kapsamaktadır.

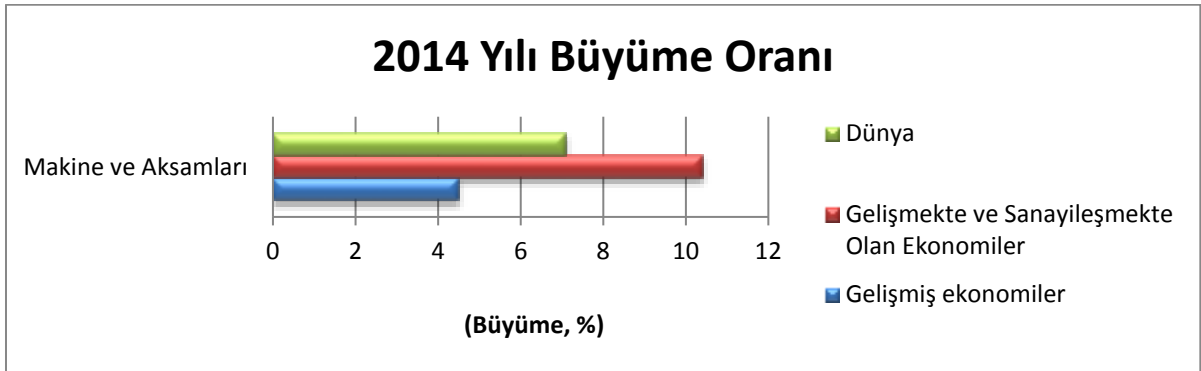
2. DÜNYA'DA MAKİNE VE EKİPMAN SEKTÖRÜ

Makine sektörü, sahip olduğu yüksek katma değer oranı, teknoloji üretimini zorunlu kılması, geniş bir yan sanayi ağı oluşturması, yatırım maliyetlerini düşürmesi, nitelikli personele yönelik istihdam alanı oluşturması, dışa bağımlılığı ve dış ticaret açığını azaltmasının yanı sıra pek çok sektöre girdi sağlaması ile tetikleyici güce sahip lokomotif bir sektördür. (kaynak: Sanayi Genel Müdürlüğü)

Ülkelerin gelişme sürecinde, makine imalat sanayinin imalat sanayi içerisindeki önemi giderek artmaktadır. Bu artış trendine paralel olarak; 2013 yılı toplam dünya ihracatı 18,0 trilyon ABD Doları, toplam dünya makine ihracatı ise 2,0 trilyon ABD Doları olmuştur. Makine sektörünün dünya ticaretinde 2. Sırada ve aldığı pay ise 2013 yılı itibarıyla % 11,2 seviyesindedir. (kaynak: Sanayi Genel Müdürlüğü)

Genellikle, gelişmiş ülkeler makine ve aksamlarında büyüme gözlenmektedir. Uzak Doğu'da Japonya, 2014 yılına imalat sektöründe %8,1'lik etkileyici bir büyüme oranıyla başlamıştır. Bu oran Japonya'nın geçmiş birkaç yıldaki en yüksek büyüme oranı olarak kaydedilmiştir. Makine ve aksamları ve elektrikli makinelerin üretimi oldukça artmıştır. 2014 yılında Avrupa'nın üretimi %3,1 artmıştır. Bu üretim artışını özellikle makine ve aksamları sağlamıştır. (kaynak: Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı, Makine Şubesi, Dünya Üretim Raporu, 2014)

Grafik 1. 2014 yılı makine ve aksamları büyüme oranı

(kaynak: Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı, Makine Şubesi, Dünya Üretim Raporu, 2014)

2.1 DÜNYA İHRACATININ GELİŞİMİ

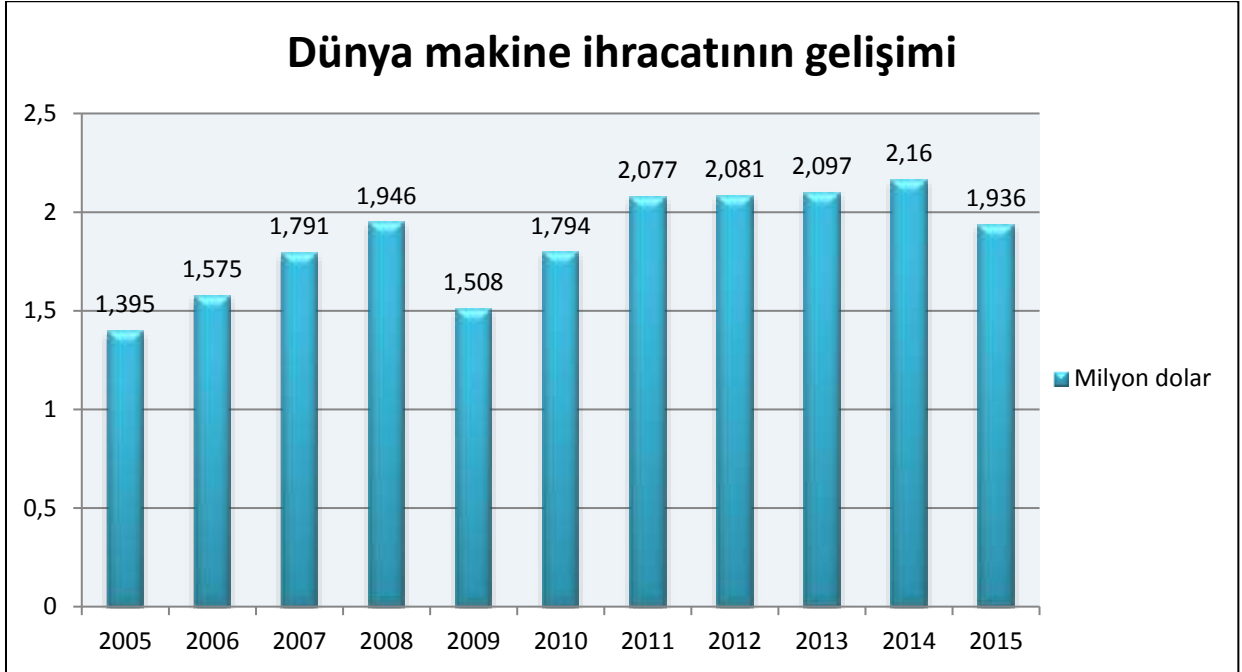
Dünya makine ihracatının gelişimine bakıldığında, ihracatın 2005 yılı itibarıyla 2009 yılı hariç sürekli bir artışta olduğu görülmektedir. Buna rağmen dünya ticaret dengesi 2005 yılında -9,7 milyar Dolar iken 2015 yılına gelindiğinde bu rakam -59,16 milyar Dolara düşmüştür.

2015 yılında dünya elektrikli makineler sanayi ihracatı toplam 1,42 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya elektrikli makineler sanayi ihracatında, Çin 270.1 milyar dolar değerle birinci sırada, Hong-Kong 142 milyar dolarla ikinci sırada, Singapur 107.1 milyar dolarla üçüncü, ABD 106.1 milyar dolarla dördüncü ve Almanya 103.5 milyar dolar değerle beşinci sırada yer almaktadır. (kaynak: ITC, Trademap)

2015 yılında dünya gıda işleme makineleri ihracatı toplam 33 milyon 403 bin dolar olarak gerçekleştirilmiştir. Dünya gıda işleme makineleri ihracatında, Almanya 5.227 milyon dolar değerle birinci sırada, ABD 3.709 milyon dolarla ikinci sırada, İtalya 3.418 milyon dolarla üçüncü, Çin 2.869 milyon dolarla dördüncü ve Hollanda 2.208 milyon dolar değerle beşinci sırada yer almaktadır. (kaynak: ITC, Trademap)

Dünya tarım alet ve makineleri ticareti 2004-2008 yılları arasında toplamda % 100 oranında artarak 37 milyar dolar düzeyine ulaşmış olup, 2009 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz sırasında 28 milyar dolara kadar gerilemiştir. 2010 yılında sonra yeniden hızlanan tarım alet ve makine ticareti ile ticaret hacmi 2015 yılı sonunda yaklaşık 70 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılı itibarıyla en çok ticareti yapılan ürün grupları sırasıyla biçerdöverler (3,7 milyar dolar), motorlu çim biçme makineleri (3,6 milyar dolar) ve zirai ilaçlama makineleridir (3 milyar dolar). Farklı GTİP numaraları altında sınıflandırılan çeşitli yedek parçaların toplam ticareti ise 8,1 milyar dolar seviyesindedir. 2015 yılında dünyada en çok tarım alet ve makinesi ihraç eden ülke Çin'dir. Bu ülkeyi ABD, Almanya, Japonya ve Hollanda takip etmektedir. 2013 yılında 23 milyar dolar olan dünya tarım traktörleri, römorklar ve motokültörler ihracatı, tarım makineleri ihracatı, 2015 yılında ise bir önceki yıla göre %16,4 oranında azalarak 18,4 milyar dolara düşmüştür. Tarım traktörleri, römorklar ve motokültörler ihracatında gelişmiş ülkeler ilk sıralarda gelmektedir. En çok traktör ihracatı yapan Almanya'nın dünya ihracatındaki payı yaklaşık % 19'dur. Almanya'yı ABD, İtalya, Japonya, İngiltere ve Fransa izlemektedir. (kaynak: ITC, Trademap)

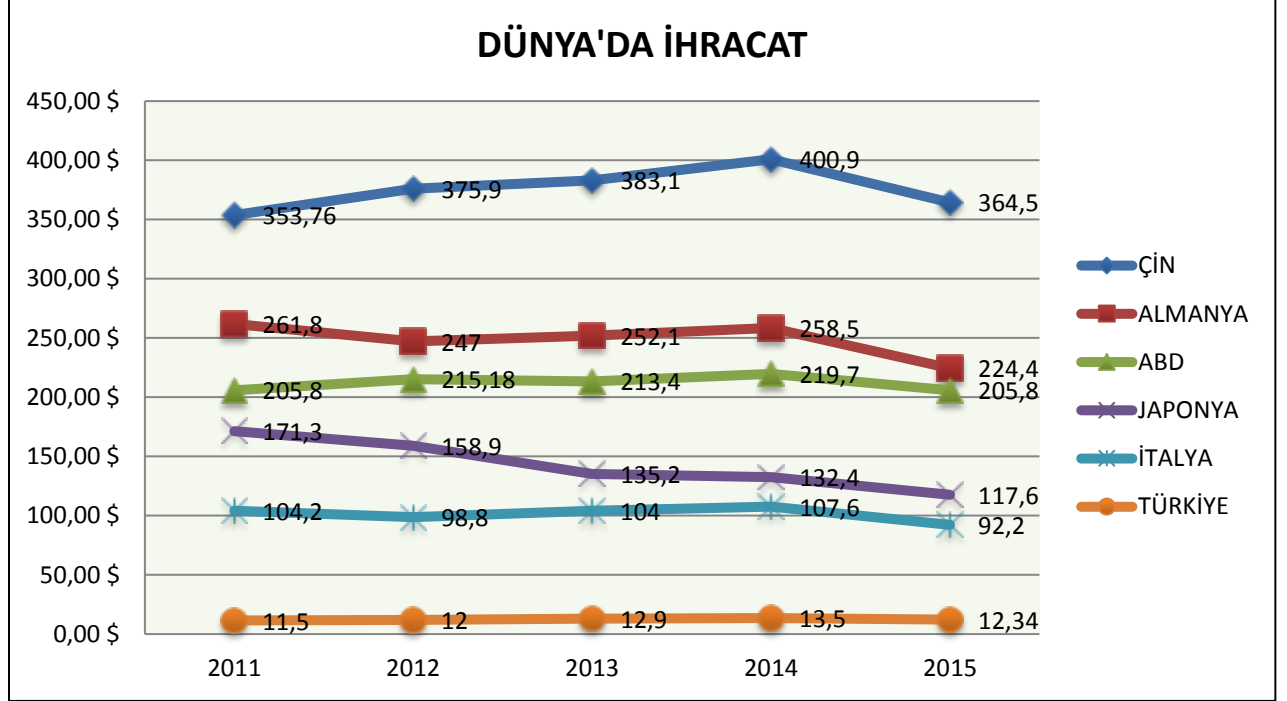
Grafik 2. 2005-2015 yılları arasında dünya makine ihracatının gelişimi

(kaynak: Trademap, ITC)

Makine sektöründe en büyük ihracatçı ülkeler sırasıyla Çin, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve İtalya'dır. Bu beş ülke son beş yılda değişiklik göstermemiştir. 2015 yılında bu beş ülke dünyadaki sektör ihracatının %41'ini gerçekleştirmiştir. Bu nedenle makine ve ekipman sektörüne ağırlıklı olarak bu beş ülkenin yön verdiği söylenebilir. (kaynak: Trademap, ITC)

Grafik 3. 2011-2015 yılları arası dünya ihracat oranları

(kaynak: Trademap, ITC)

2.2 DÜNYA İTHALATININ GELİŞİMİ

2015 yılı dünya elektrikli makineler ithalatı ise 1,42 trilyon dolar olup ABD, Çin, Almanya üst sıradadırlar. (kaynak: ITC, Trademap)

2015 yılı dünya gıda işleme makineleri ithalatı ise toplam 33 milyon 997 bin dolar olarak gerçekleşmiş olup ABD, Rusya ve Çin üst sıralardadır. (kaynak: ITC, Trademap)

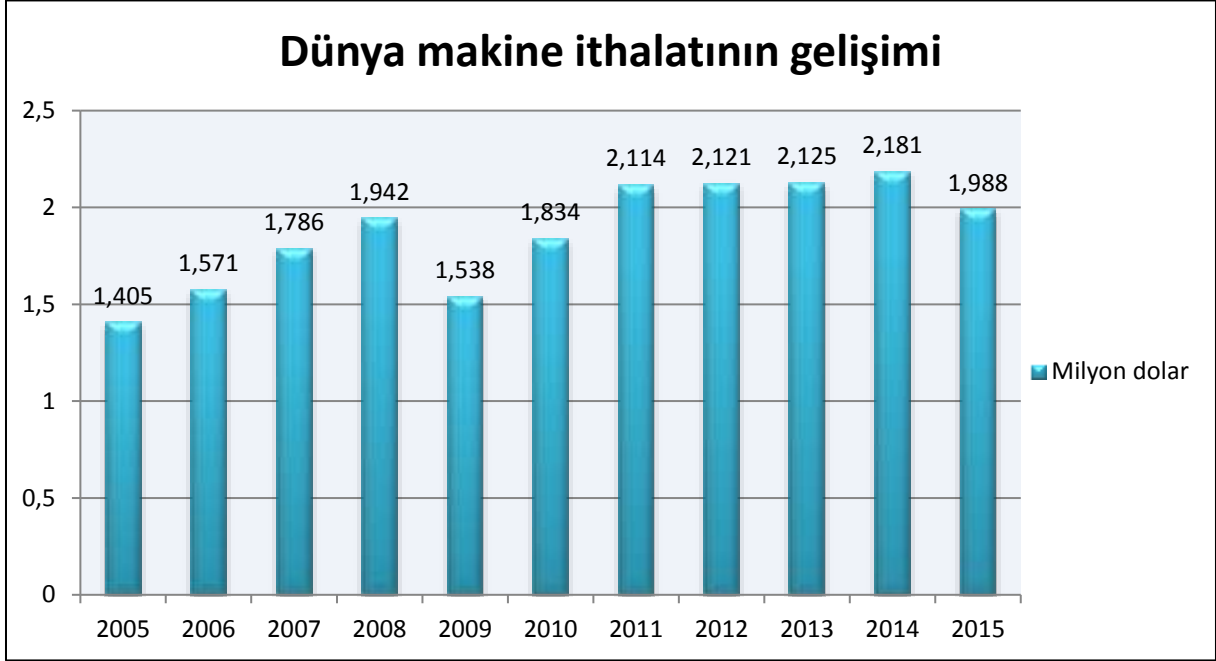
Makine sektöründe en büyük ithalatçı ülkeler sırasıyla Çin, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Fransa'dır. Bu beş ülke son beş yılda değişiklik göstermemiştir. Türkiye ise 2015 yılı itibariyle dünya ithalatında 23. Sırada yer almaktadır.

Dünya toplam ithalatı içinde makine ithalat payı 2013 yılı itibariyle %11,4'tür. Makine ithalatında Çin önemli ülke konumundadır. Dünya toplam makine ithalatının %18'i bu ülkeye yapılmaktadır. Ardından %12,6 pay ile Almanya ve %15 pay ile Amerika Birleşik Devletleri makine ithalatında önemli ülkeler olarak sıralanmaktadır. Sektörün son 10 yıldaki ortalama artış oranı ise %9'dur. (kaynak: ITC, Trademap)

Dünya tarım alet ve makineleri ithalatında da yine gelişmiş ülkeler ilk sıralarda gelmektedir. En çok tarım alet ve makinesi ithal eden ülke % 11,7'lik payı ile ABD'dir. ABD'yi, Almanya, Fransa ve Kanada

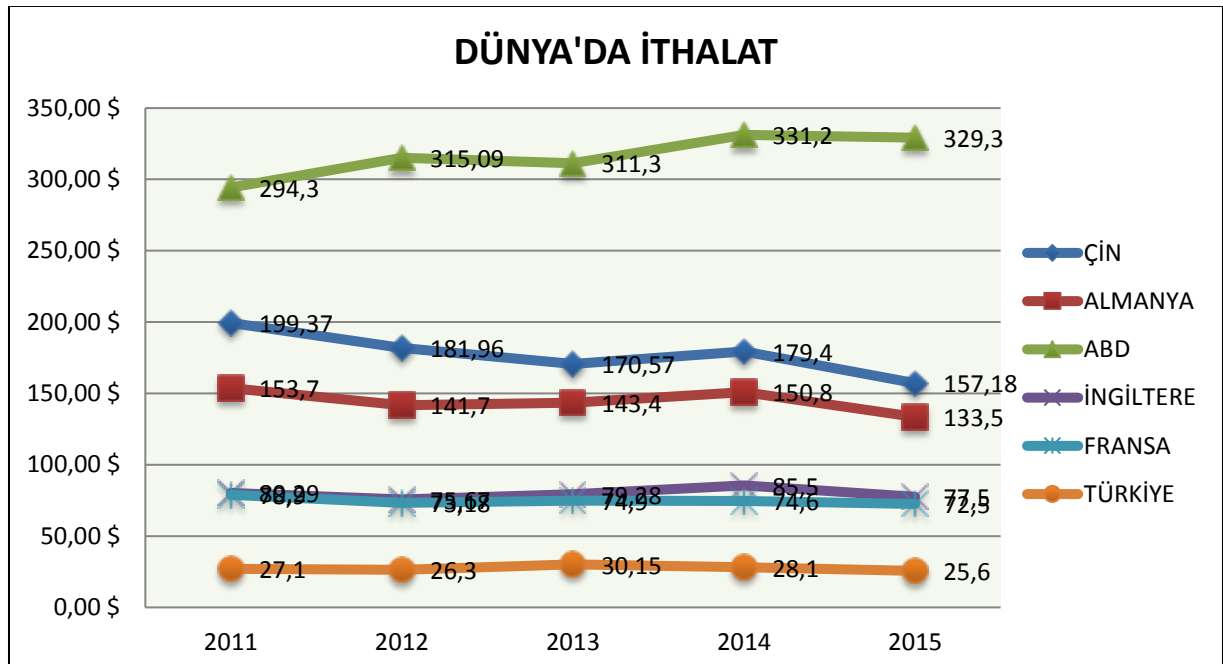
izlemektedir. Tarım traktörleri, römorklar ve motokültörlerinde de en çok ithalat yapan ülke ABD'dir. ABD, 2015 yılında 3,4 milyar dolar tarım traktörleri, römorklar ve motokültörler ithalatı yapmıştır. Bu ülkeyi Fransa, Almanya, Kanada, İngiltere ve Belçika izlemektedir. (kaynak: ITC, Trademap)

Grafik 4. 2005-2015 yılları arası dünya makine ithalatının gelişimi

(kaynak: Trademap, ITC)

Grafik 5. 2011-2015 yılları arası dünya ithalat oranları

(kaynak: Trademap, ITC)

3. TÜRKİYE’DE MAKİNE VE EKİPMAN SEKTÖRÜ

Makine imalat sanayi, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizin sanayileşmesinin de itici gücüdür ve gelecekte de ülkemizin gelişiminin temel taşı olacaktır. Türk makine sanayi 1990 yılından bu yana yaklaşık % 20 oranında yıllık büyüme oranı göstermiştir.

Birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye’de de makine imalatçılarının büyük çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işletme (KOBİ) niteliğinde olup, bu yapı değişen ekonomik koşullara ve teknolojik gelişmelere karşı daha esnek ve hızlı cevap verme imkânı sağlamaktadır. Sektörde faaliyet gösteren KOBİ’lerin sahip olduğu ucuz işgücü avantajı ve gelişmiş mühendislik becerileri, makine imalatçılarının uluslararası pazarlarda rekabet şansını arttıran unsurlardır. Türk Makine İmalat Sanayinde, her türlü parça ve aksamın yüksek kalitede ve rekabet edebilir fiyatlarda üretimi yapılmaktadır. Üretim sürecinde yerli girdi oranı % 80–85 civarındadır. (kaynak: Sanayi Genel Müdürlüğü)

Makine imalat yatırımları, Ankara, Kocaeli, İstanbul, Bursa, Konya ve Tekirdağ illerinde yoğunlaşmıştır. Bu illerin tamamı, 1. ve 2. Bölge yatırım koşullarından yararlanmaktadır. Doğu bölgesi illerimizin bir kısmında makine yatırımı yapılmamış olup, söz konusu yatırım eksikliğinin sebebi “eğitimsiz işgücüne” ve “pazara uzaklık nedeni ile müşteri ilişkilerinde karşılaşılan zorluğa” bağlanmıştır. (kaynak:MİB)

3.1 Sektörün Genel Görünümü

3.1.1 Elektrikli Makineler

Türkiye’de elektrik makineleri üretimi, küçük işletmelerde, dağınık biçimde ve tek bir ürün üretilerek başlamıştır. Bu tesislerde tüketim ve dayanıklı tüketim malları üretimi öncelik almıştır. Ülkede planlı kalkınmaya geçişten sonra ara ve yatırım malı niteliğindeki makine ve teçhizat üretimi önem kazanmış, bunu sağlayacak yatırımlar desteklenmiş ve korunmuştur. Bu şekilde devletin sağladığı teşviklerle, diğer sanayi dallarının yanı sıra elektrikli makineler sanayi sektörü de, bilgi ve sermaye birikimine sahip olarak, ciddi boyutlarda gelişmiştir. Türkiye’de elektrikli makineler sanayinde yaklaşık olarak 5.000 imalatçı faaliyet göstermekte olup, sektörde 56.000 kişi istihdam edilmektedir.

Türkiye’nin AB ülkeleriyle Gümrük Birliği’ne gitmesi sonucunda, elektrikli ev cihazları sanayimiz çok yoğun dış rekabet koşullarıyla yüz yüze gelmiş, artan rekabet ürün kalitesinin gelişmesine ve ürün çeşitliliğinin artmasına yol açmıştır. Türk elektrikli ev cihazları üreticileri bugün kendi tasarım ve teknolojilerini yaratacak hatta dışarı teknoloji transfer edecek düzeye gelmişlerdir. Ayrıca, ülkemizde elektrikli ev cihazları sektörünün servis hizmetleri son derece titizlikle ele alınmakta, yaygın servis ağları müşterilerin ilgisini desteklemektedir. Elektrikli ev aletleri sektöründe yaklaşık 800 imalatçı firma faaliyette olup, 18.433 kişi istihdam edilmektedir. Sektör üretimi 2010 yılında 18,4 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. Buzdolapları, ihracatı yapılan en önemli ürün grubu olup, 2010 yılında üretimi 6,3 milyon adet, ihracatı 4,6 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise yaklaşık 6 milyon adet buzdolabı ihracatı gerçekleşmiştir. Elektrik motorları sanayi, elektrikli makineler üretiminin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ev aletlerine yönelik küçük kapasiteli motorların üretimi, 9 orta ölçekli firma tarafından yapılmaktadır. Ayrıca, 160 KW’ye kadar yüksek kapasiteli elektrik motorlarının üretimi birkaç büyük firma tarafından yapılmaktadır. Elektrik motoru, jeneratör ve transformatör imalatçısı 608 firma olup, 5.653 kişi istihdam edilmektedir.

3.1.2 Gıda işleme makineleri

Gelişen ve büyüyen gıda işleme sanayisi, Türkiye’de gıda işleme makineleri ve ekipmanı sanayisinin de gelişmesini hızlandırmıştır. Günümüzde, Türk gıda işleme makineleri ve ekipmanı sanayisi Orta Doğu, Kuzey Afrika, Balkanlar ve Orta Asya’daki en modern sanayidir.

Türk gıda işleme makineleri ve ekipmanı sanayisi, gıda işleme sanayisi için gerekli her tür makine ve ekipman ile yedek parçaları üretmektedir. Gıda işleme makineleri ve ekipmanı üretici firmalarının çoğu İstanbul, Konya, Ankara, Gaziantep ve İzmir’de yerleşiktir. Firmalar, elle kullanılabilen temel modellerin yanı sıra yüksek teknolojili, otomatik makineler ve ekipman da üretebilmektedirler. Gıda maddelerine artan talep nedeniyle gıda üreticisi firmalar üretim hatlarına yeni teknoloji ürünü daha verimli makineler ekleyerek üretimlerini artırmaktadırlar. Gıda işleme makineleri ve ekipmanı üretici firmalar daha karmaşık makinelere olan bu talebi karşılamak için ortak yatırımlara ve AR-GE faaliyetlerine odaklanmaktadır.

3.1.3 Tarım alet ve makineleri

Tarım sektörü, gelişmekte olan tüm ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de ulusal ekonominin temelini oluşturmaktadır. İstihdamın sektörel dağılımına bakıldığında 2015 verilerine göre toplam istihdamın yaklaşık % 20,6’sının tarım sektöründe çalıştığı görülmektedir.

Türkiye’de, bir tarım makinası olarak traktör üretiminde, 1963 yılından bu yana toplam 1 milyon 700 binin üzerinde traktör üretilmiştir. 1965 yılı 6.419 adetlik üretim ile en düşük üretimin yapıldığı yıl olmuş, 2015 yılında ise üretim rekoru yıkılarak 66.615 adet traktör üretilmiştir. 2015 yılında üretim bir önceki yıla göre %3,5 oranında artmıştır. Ülkemizde her türde traktör imalatı yapılmakla birlik küçük arazi ölçekleri bulunması nedeniyle daha çok 100 beygir gücüne kadar olan traktörler imal edilmektedir. Bununla birlikte, gerçekleştirilen ihracata paralel olarak gelen siparişler dahilinde 140 beygir motor gücüne kadar olan traktör imalatları da yapılmaktadır.

Türkiye tarım alet ve makineleri sektörü, tarım alet ve makineleri sanayisi ve traktör sanayisi olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. 2014 yılı verilerine göre, 806 adet tarım alet ve makineleri üreticisi ve ithalatçısı bulunmaktadır. Traktör sektöründe ise 30 firma faaliyet göstermektedir. Sektör yaklaşık 25.000 kişiye doğrudan istihdam sağlamaktadır.

Tablo 2. Türkiye’de Makine Sektörünün Son 5 Yıllık Verileri

(1000/\$)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Makine satışı	30.778	38.566	38.117	42.468	40.947	36.305
Değişim%	30,83	25,30	-1,17	11,42	-3,58	-11,33
Makine İmalatı	20.790	25.426	26.087	27.943	29.094	25.259
Değişim%	32,60	22,30	2,60	7,11	4,12	-13,18
Makine İhracatı	8.614	10.579	11.478	12.462	13.092	11.872
Değişim%	15,49	22,80	8,50	8,57	5,05	-9,32

Makine İthalatı	18.603	23.719	23.508	26.988	24.945	22.918
Değişim%	21,54	27,50	-0,89	14,80	-7,57	-8,13
Makinenin İhracat içindeki payı (%)	7,56	7,84	7,52	8,21	8,30	8,25
Makinenin İthalat içindeki payı (%)	10,03	9,85	9,94	10,72	10,30	11,06

Kaynak: MİB

3.2 İhracat

2015 yılı itibariyle makine en çok ihracatı yapılan ilk 20 bölümün içerisinde 2. Sırada yer almakta ve en çok ürün içeren sektördür. 2014 yılında hemen tüm alt kısım ihracatlarında artış sağlanmış olmasına rağmen 2015 yılında bunun tam tersi olarak alt kısımların tümüne yakının da ihracat düşmüştür. 2014 yılında makine sektöründeki ihracat 13,592 milyon dolar ve sektörün ihracattaki payı %8,6 iken sektör 2015 yılında yüzde 9,2 lik gerileme yaşamış ihracatı 12.344 milyon Dolara düşmüştür. Makine ihracatında en çok ihracat yaptığımız 10 alt üründe ihracat hem gerilemiş hem de tüm ürünlerin birim fiyatları düşmüştür. Bu 10 alt kısım en büyük ihracat gerilemesi kırma ve öğütme makineleri, iş ve inşaat makinelerinin parçaları, musluk ana ve sıvı pompalarında yaşanmıştır.

Endüstriyel çamaşır makineleri ihracatı aynı seviyesini korumuş, endüstriyel buzdolapları, motor parçaları, santrifüj ve merkezi ısıtma kazanları ürünlerinde de ihracat gerilemiştir.

2015 yılı dünya ekonomisindeki düşük performans en büyük yatırım malı grubu olan makine ihracatının performansı üzerinde etkisini oldukça fazla göstermiştir. Makine ihracatında son yıllarda hedef pazar olarak belirlenmiş birçok pazarda yaşanan sorunlar da makine alt fasıllarının performansını olumsuz yönde etkilemiştir. (kaynak: TİM)

2015 yılında 144 milyar Dolar olarak gerçekleşen toplam Türkiye ihracatından makine sektörü %9.2 pay almıştır. Makine ve Aksamları, Türkiye'nin ihracatında Kara Taşıtları'ndan sonra 2. Sıradaki sektördür. Türk Makine Sektöründe 2001 yılında %27 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2015 yılında %51'e çıkmıştır. Sektörün önde gelen ihracat pazarları; AB ülkeleri ve ABD'dir. 2014 yılı dünya Makine ticareti sıralamalarında ihracatta 26. sırada, ithalatta ise 22. sırada yer alan Türkiye, Avrupa'nın 6. büyük makine imalatçısıdır. Türk Makine ihracatı, son 5 yılda ortalama %15 ihracat artışı sıralamasında dünyada 3. Sırada yer almıştır. (kaynak: MAİB)

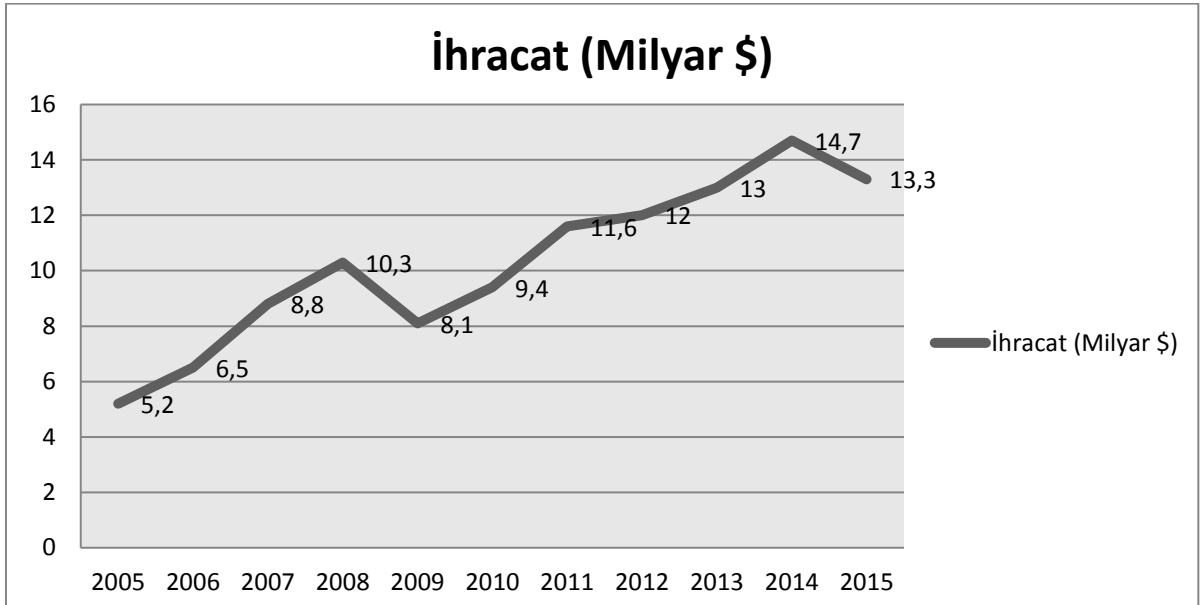
Türkiye'nin elektrikli makinelerde 2015 yılı ihracatı 5,86 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İzole edilmiş tel ve kablolar, elektrikli ev cihazları, elektrik transformatörleri, elektrik devresi teçhizatı, elektrik kontrol dağıtım tabloları/panoları, jeneratörler ve akümülatörler ihracatta önem arz eden gruplardır. Elektrikli makineler sektör ihracatında en büyük pay izole tel ve kablo alt sektörüne aittir. İzole tel ve kablolar 2015 yılındaki 1,94 milyar dolarlık ihracat hacmiyle en önemli kalem olmuştur.

Türkiye'nin Gıda işleme makineleri ihracatında ilk sırada hububat ve baklagillerin öğütülmesi, işlenmesi için makine ve cihazlar gelmektedir. İhracat miktarı ise 2015 yılı itibariyle 208 milyon 450 bin dolardır. Takiben, suyun filtre edilmesi/arındırılmasına mahsus cihazlar; 68 milyon 634 bin dolar ve ekmek, pasta, bisküvi, makarna vb. imali için makine ve cihazlar; 38 milyon 164 bin dolardır.

Türkiye'nin Gıda işleme makineleri ihracatında başlıca ülkeler; Cezayir, Özbekistan, Kazakistan, Irak ve İran.

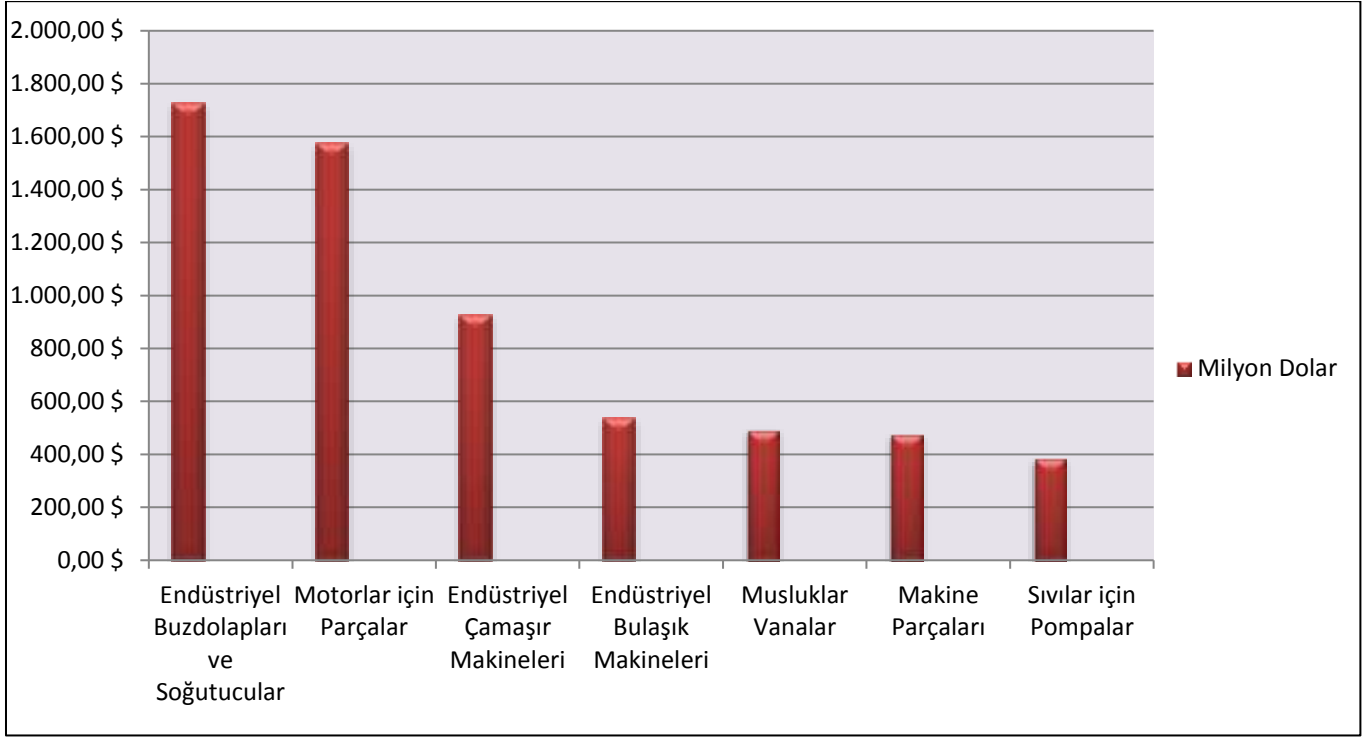
2015 yılı sektör ihracatı 2014 yılına göre % 5,4 azalarak 274 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında ihracatta en önemli kalemler, hasat makinelerine ait aksam ve parçalar, kümes hayvancılığına mahsus makine ve cihazlar, ekim ve dikim makineleridir. Tarım alet ve makineleri sektörünün en çok ihracat yaptığı ülkeler sırasıyla Cezayir, Azerbaycan, Irak, İran ve Rusya Federasyonu'dur. Tarım traktörleri, römorklar ve motokültörler ihracatı, 2015 yılında bir önceki yıla göre %13,8 oranında azalarak 378 milyon dolara gerilemiştir. Tarım traktörleri, römorklar ve motokültörler ihracatında en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla ABD, İtalya, Irak, Sudan ve Avustralya'dır.

Grafik 6. Türk Makine Sektörü İhracatı

2005 yılında 5,2 milyar dolar olan Türkiye'nin makine ihracatı, 2015 yılında 13,3 milyar Dolar'a ulaşmıştır. (kaynak: MAİB)

Grafik 7. En çok ihracatı yapılan ürünler

Kaynak: TÜİK, Trademap

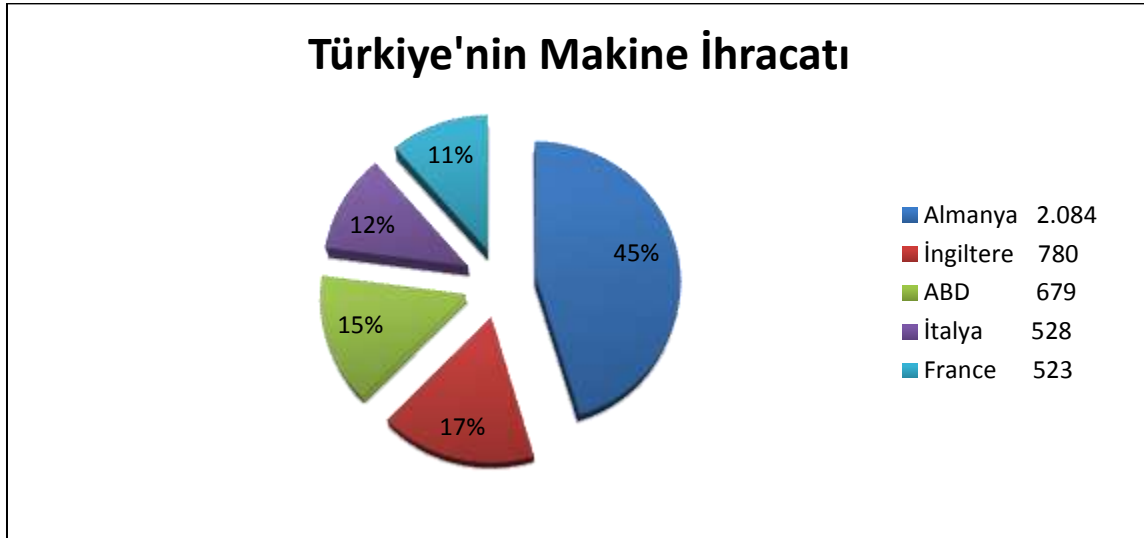
Tablo 3. Makine ihracatında alt fasıllar

GTİP	ÜRÜN	2013 (Milyon \$)	2014 (Milyon \$)	2015 (Milyon \$)	14/15 DEĞİŞİM ORANI (%)	2014 BİRİM FİYATI (\$/kg)	2015 BİRİM FİYATI (\$/kg)
8418	Endüstriyel Buzdolapları ve Soğutucular	1.952	2.020	1.724	-14,6	4,69	3,96
8409	Motorlar için Parçalar	1.514	1.733	1.547	-10,7	19,21	17,98
8450	Endüstriyel Çamaşır Makineleri	811	927	925	-0,1	2,93	2,49
8422	Endüstriyel Bulaşık Makineleri	558	592	535	-9,6	6,10	5,31
8481	Musluklar ve Vanalar	566	600	492	-17,9	10,50	9,07

8431	İş ve İnşaat Makinesi Parçaları	553	598	474	-20,7	4,83	4,11
8413	Sıvılar için Pompalar	422	472	384	-18,7	10,10	8,60
8421	Santrifüjler	398	403	384	-4,9	9,19	9,34
8403	Merkezi Isıtma Kazanları	386	418	378	-9,7	8,96	8,68
8475	Kırma ve Öğütme makineleri	408	433	333	-23	4,40	3,81

Kaynak: TİM, Trademap

Grafik 8. Türkiye'nin makine ihracatı

Kaynak: TÜİK, Trademap (2015)

2015 yılında 4,3 milyar dolarlık ihracat gerçekleştiren makine sektörü, 2016 yılının ilk yarısında %2 artış göstererek ihracat rakamını 4,4 milyar dolara taşıdı. Türkiye'nin makine sektöründe en fazla ihracat gerçekleştirdiği 20 ülke arasında ilk sırada Almanya bulunmaktadır. 2015 yılında söz konusu ülkeye yönelik ihracat artışı %6,1. 2016 yılının ilk yarısında gerçekleşen ihracat oranlarına göre ABD, bir önceki yıla göre %6,8 artış göstermiştir.

3.2.1 Sektörün ihracatta 2023 hedefi

Türkiye 2023 yılında ihracattan 500 milyar dolar gelir sağlamayı hedeflemektedir. Bu hedefin beşte birinin makine ve ekipman sektörü tarafından karşılanması planlanmaktadır. Bu nedenle ülkemizin 2023 ihracat hedefine ulaşmasında makine sanayi kritik bir öneme sahiptir.

“2023 İhracat Stratejisinin Uygulamaya Aktarılması ve Sektörel Kırılım Projesi” sonuçlarına göre 2008 yılında 8,6 Milyar dolar olan makine ihracatının 2018 yılında 35,1 Milyar dolara, 2023 yılında ise 100 Milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Türkiye’nin 2023 yılında 100 milyar dolar makine ihraç etme hedefine ulaşması için 2016-2023 arasında makine ihracatını yıllık ortalama %25 oranında arttırması gerekmektedir. Hedeflere ulaşılması durumunda Türkiye’nin dünya makine ihracatındaki payı %7,2’den %2,6’ya yükselmiş olacaktır.

Makine ve ekipman ihracatında öncelikli hedef pazarlar incelendiğinde, Rusya, ABD, Almanya, Hindistan, Brezilya, İtalya Çin, Fransa gibi ülkeler gelmektedir.

(kaynak: TİM, “2023 İhracat Stratejisinin Uygulamaya Aktarılması ve Sektörel Kırılım Projesi”)

3.3 İthalat

Yatırım mallarının en başında gelen makine ithalatı 2015 yılında 2014 yılında olduğu gibi gerilemeye devam etmiş ve yüzde 9,1 düşerek 25,55 milyar dolara inmiştir. Türkiye alt fasıllar itibariyle her türlü makine ithalatını yüksek miktarda gerçekleştirmektedir. İthalatı en çok yapılan ilk 10 alt fasılda yer alan 7 ürün grubunun ithalatında gerileme yaşanmıştır. İthalatı en çok artan alt fasıl santrifüjler olmuştur. 2015 yılında santrifüj ithalatı yüzde 5,6 artarak 1 milyar dolara yükselmiştir. Motorlar için ithal edilen yedek parçalarda yüzde 4 ithalat artışı gerçekleşmiştir. İthalatı en çok azalan fasıl yüzde 19 düşüşle otomatik bilgi işlem makineleri olmuştur. Birim fiyatı aynı kalmış ancak miktarsal düşüş yaşanmıştır. Bu üründe kullanılan malzemelerin gittikçe hafiflemesi hem de boyutlarının küçülmesi ithalatın gerilemesinde oldukça önemli bir etkidir ancak 2015 yılında Türk Lirasının ABD Doları karşısında yüzde 25 değer kaybı da ithalattaki gerileme de göz ardı edilemeyecek bir rol oynamıştır. Hava pompa ve kompresör ithalatı da yüzde 14,3 düşerek 999 milyon dolara gerilemiştir. İlk 10 alt fasılda genel olarak birim fiyatlarında sınırlı düşüşler gerçekleşmiştir. (kaynak: TİM)

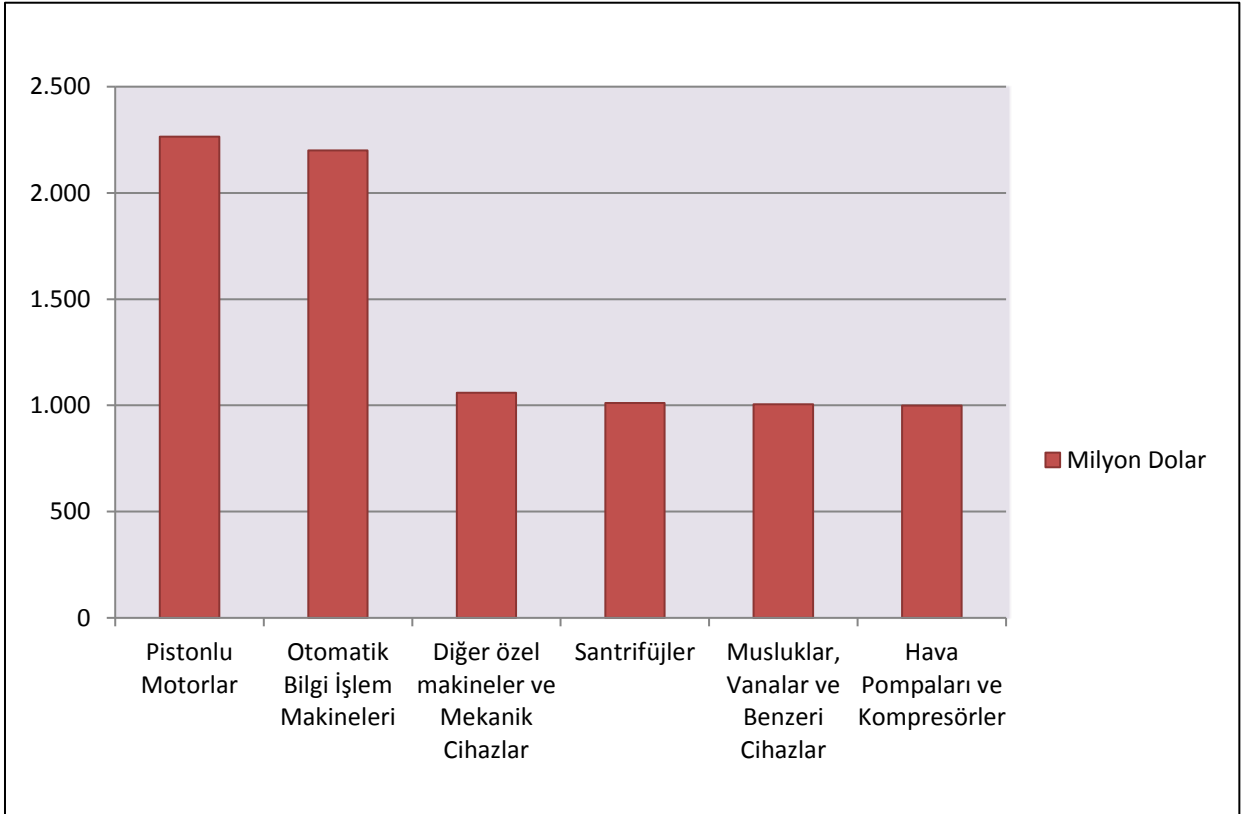
Elektrikli makineler sektör ithalatımız 2015 yılında yaklaşık 8,70 milyar dolar değerindedir. Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı, elektrojen grupları, ve elektrik motorları ürün grupları sektör ithalatında en yüksek paya sahip alt ürünlerdir. İzole edilmiş tel, kablo ve elektrik iletkenleri 2015 yılı ithalat değeri ise 0.7 milyar dolardır. Elektrojen gruplarının ise 2015 yılında 932 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Genel olarak elektrikli makineler sektör ithalatımızın en fazla yoğunlaştığı belli başlı ülkeler: Çin, Almanya, İtalya, Fransa, İspanya, ABD, Japonya, Bulgaristan ve G. Kore olarak sıralanmaktadır.

Türkiye’nin Gıda işleme makineleri ithalatında ilk sırada Pastörize, kondanse etme vb. işler için tertibat gelmektedir. İthalat miktarı ise 2015 yılı itibariyle 116 milyon 802 bin dolardır. Takiben, ekmek, pasta, bisküvi, makarna vb. imali için makine ve cihazlar; 73 milyon 621 bin dolar ve şekerleme, kakao ve çikolata imali için makine ve cihazlar; 59 milyon 008 bin dolardır.

Türkiye’nin Gıda işleme makineleri ithalatında başlıca ülkeler; Almanya, İtalya, Hollanda, Çin ve Danimarka’dır.

Türkiye 2013 yılında 444 milyon dolar düzeyinde tarım alet ve makinesi ithal etmişken bu rakam 2015 yılı sonu itibarıyla bir önceki yıla göre %36,2'lik bir azalış ile 283 milyon dolara düşmüştür. İthalatta en önemli kalem biçerdöverlerdir. Bu ürün grubunda yapılan ithalatın toplam tarım alet ve makineleri ithalatı içindeki payı % 26,2'dir. Tarım alet ve makineleri sektöründe en çok ithalat yapılan ülkeler sırasıyla İtalya, Almanya, Polonya, A.B.D. ve Hollanda'dır. Türkiye'nin tarım traktörleri, römorklar ve motokültörler ithalatı, 2015 yılında bir önceki yıla göre %40,8 artarak 399 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin tarım traktörleri, römorklar ve motokültörler ithal ettiği ülkeler arasında yaklaşık % 27'lik payı ile İtalya ilk sırada gelmektedir. Bu ülkeyi, Hindistan, Fransa ve Almanya izlemektedir.

Grafik 9. En çok ithalatı yapılan ürünler

Kaynak: TÜİK, Trademap

Tablo 4. Makine ithalatında alt fasıllar

GTİP	ÜRÜN	2013 (Milyon \$)	2014 (Milyon \$)	2015 (Milyon \$)	14/15 DEĞİŞİM ORANI (%)	2014 BİRİM FİYATI (\$/kg)	2015 BİRİM FİYATI (\$/kg)
8408	Pistonlu Motorlar	2.276	2.278	2.265	-0,6	16,48	14
8471	Otomatik Bilgi İşlem Makineleri	2.651	2.716	2.200	-19	130,55	130,89

8479	Diğer Özel Makineler ve Mekanik Cihazlar	1.072	1.151	1.059	-8	24,02	12,99
8421	Santrifüjler	1.107	959	1.012	5,6	18,72	14,80
8481	Musluklar ve Vanalar	1.106	1.057	1.005	-4,8	20,85	19,69
8414	Hava Pompaları ve Kompresörleri	1.261	1.166	999	-14,3	8,96	7,72
8429	İş Makineleri	1.268	1.028	996	-3,2	6,94	6,41
8413	Sıvılar için Pompalar	969	881	852	-3,4	16,15	14,34
8409	Motorların Aksam ve Parçaları	753	817	850	4,1	13,49	11,18
8411	Turbo Jetler ve Diğer Gaz Türbinleri	577	773	786	1,7	126,04	168,81

Kaynak: TİM, Trademap

Grafik 10. Türkiye'nin makine ithalatı

Kaynak: TÜİK, Trademap (2015)

4. SEKTÖRÜN TRAKYA BÖLGESİNDEKİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Trakya bölgesi genelinde tarımsal ürünlerin işlendiği küçük işletmelerle başlayan sanayileşme, 1980 sonrasında, özellikle İstanbul'a yakın alanlarda yoğunlaşmaya başlamıştır. Bölge genelinde özellikle tarıma dayalı sanayide yüksek bir yatırım potansiyeli dikkat çekmekte olup, bunu sırasıyla konfeksiyon sektörü, makine sanayi ve elektrik-elektronik sektörü takip etmektedir. Tekirdağ bölgede sanayinin %70'ini bünyesinde barındıran yoğunlaşma noktası olarak ön plana çıkmaktadır. Tekirdağ bölge genelinde sahip olduğu bu güçlü sanayi varlığı ile "Türkiye İmalat Sanayi Gelişmişlik Sırasında" 5. Sırada yer alırken, Kırklareli 14. Sırada, Edirne ise 30. Sırada yer almaktadır.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sanayi Veritabanı kayıtlarına göre Trakya bölgesinde ağırlıklı olarak tekstil ve gıda sanayi ön plana çıkmaktadır. Makine ve teçhizat ise bölgede %10'luk paya sahiptir.

Trakya bölgesi tarım makineleri üretimde Türkiye'de öne çıkmaktadır. Bölgenin tarım kültürüne bağlı olarak tarım makineleri üretimi ve tüketimi bulunmaktadır. Bölge için tarım makineleri sektörüne yönelik özel bir stratejinin belirlenmesi ve stratejiyi hayata geçirecek yol haritası ile birlikte özel yerel bir mali paket oluşturularak rekabet gücünün geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. (kaynak: Trakya Kalkınma Ajansı)

Tablo 5. Bölgede Makine Ekipman Sanayi

Makine Ekipman Sanayi	2011	2012	2013	2014
İşletme sayısı	125	165	326	196
Çalışan sayısı	2.193	3.214	4.215	4.461
Ciro (TL)	458.157.892	723.964.509	991.788.800	1.130.244.057

Kaynak: TÜİK-Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

TÜİK istatistiklerine göre 2014 yılı itibariyle bölgedeki makine sanayinde 196 firma faaliyet göstermekte olup 4.500 e yakın istihdam vardır. Bölgedeki makine sektöründeki işletme sayısına bakıldığında 2012 de 165 olan sayı 2013 yılında 2 katına çıkmış ve 326'ya ulaşmıştır. Aynı zamanda istihdam sayısı da yaklaşık yüzde 32 oranında artış göstermiştir. 2014 yılında ise işletme sayısında ciddi bir düşüş gözlemlenmektedir buna rağmen istihdam sayısında artış vardır.

TÜİK istatistiklerine göre makine sektöründe işletme başına düşen çalışan sayısı 22,7'dir. Bölgedeki makine sektörü ülke ve dünya genelinde olduğu gibi KOBİ ağırlıklı bir yapıya sahiptir.

5. SEKTÖRÜN TEKİRDAĞ'DA GENEL GÖRÜNÜMÜ

Tekirdağ, sektörel ihracat rakamlarına bakıldığında, 2010 yılında toplam 559,4 milyon dolar olan genel ihracatta sanayi ihracatının 548 milyon dolar ve yüzde 98'lik oran ile en büyük paya sahip olduğu görülüyor. Sanayi mamulleri ihracatından aldığı yüzde 9 pay ile "Makine ve aksamları sektörü" 3. En çok ihraç edilen kalemi oluşturmaktadır. Tekirdağ'ın makine ve aksamları ihracatı 2008 yılında 39,6 milyon dolar olarak gerçekleşirken, 2009 yılında yüzde 6 oranında artış göstermiş ve 42 milyon dolara, 2010 yılında ise 47,8 milyon dolara ulaşmıştır. GTİP bazında ise Tekirdağ'ın 2009 yılı makine ihracatı yüzde 15 oranında artış göstermiştir. Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği işteğal alanı itibariyle Tekirdağ 2009 yılı makine ihracatında yüzde 0,8'lik pay ile 13. Önemli il konumunda olup, bu sektörde Tekirdağ'dan ihracat yapan firma sayısı 136'dır. (kaynak: makine İhracatçıları Birliği)

5.1 Tekirdağ'ın makine İhracatında Önde Gelen Ürün Grupları

- Gıda sanayi makineleri, aksam ve parçaları
- Tarım ve hayvancılıkta kullanılan makineler
- Tekstil ve konfeksiyon makineler ve aksamları
- Endüstriyel klimalar ve soğutma
- Pompalar ve kompresörler

(kaynak: Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri)

Grafik 11. Tekirdağ'ın Makine ve Aksamları İhracat Performansı

Kaynak: TİM

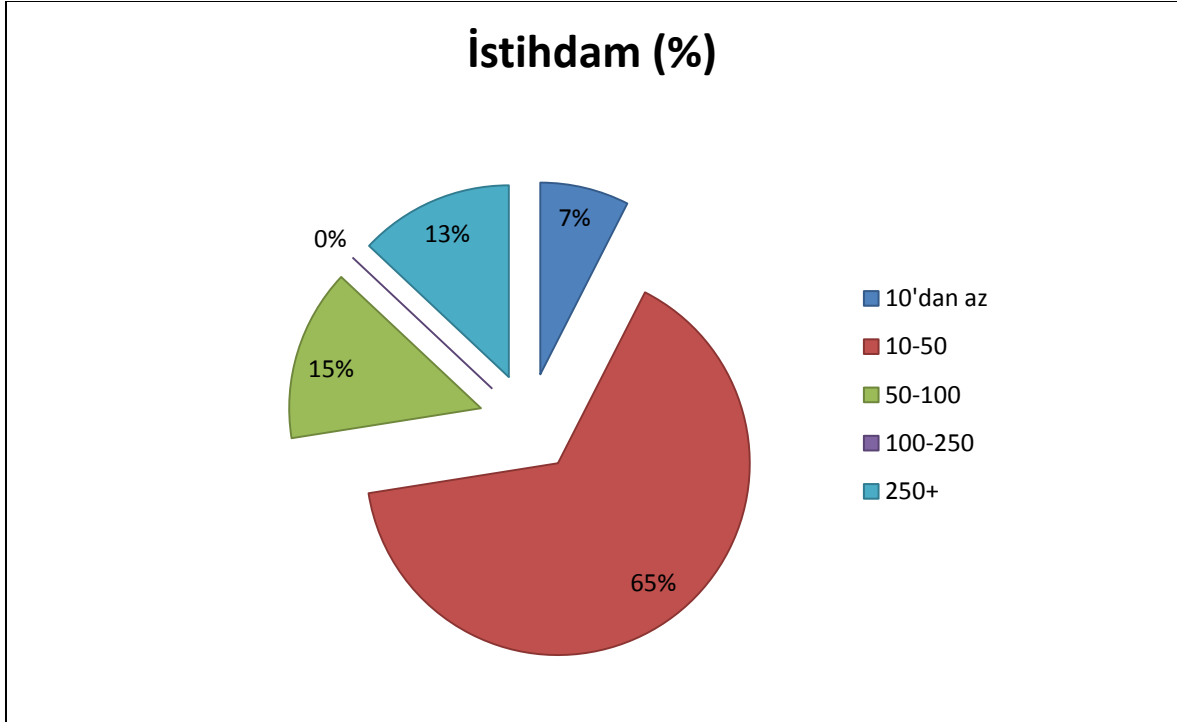
Tekirdağ'ın makine ve aksamları ihracatına bakıldığında 2010 yılı itibariyle bir düşüş gözlenmektedir. 2013 yılında yaklaşık 35 milyon dolara ulaşmıştır ancak 2013-2014 yılları arasında makine ve aksamları ihracatında yaklaşık %15 oranında düşüş gözlemlenmiştir. 2014 sonrasında ise düşüş devam etmektedir.

6. SEKTÖRÜN ÇERKEZKÖY'DE GENEL GÖRÜNÜMÜ

(Çerkezköy firmaları ziyaret-saha çalışması)

Çerkezköy sanayi bölgesinde makine sektöründe faaliyet gösteren 20'ye yakın işletme bulunmaktadır. Firmaların %50'den fazlası KOBİ niteliğinde olup geri kalanı KOBİ statüsünden büyük işletmelerdir.

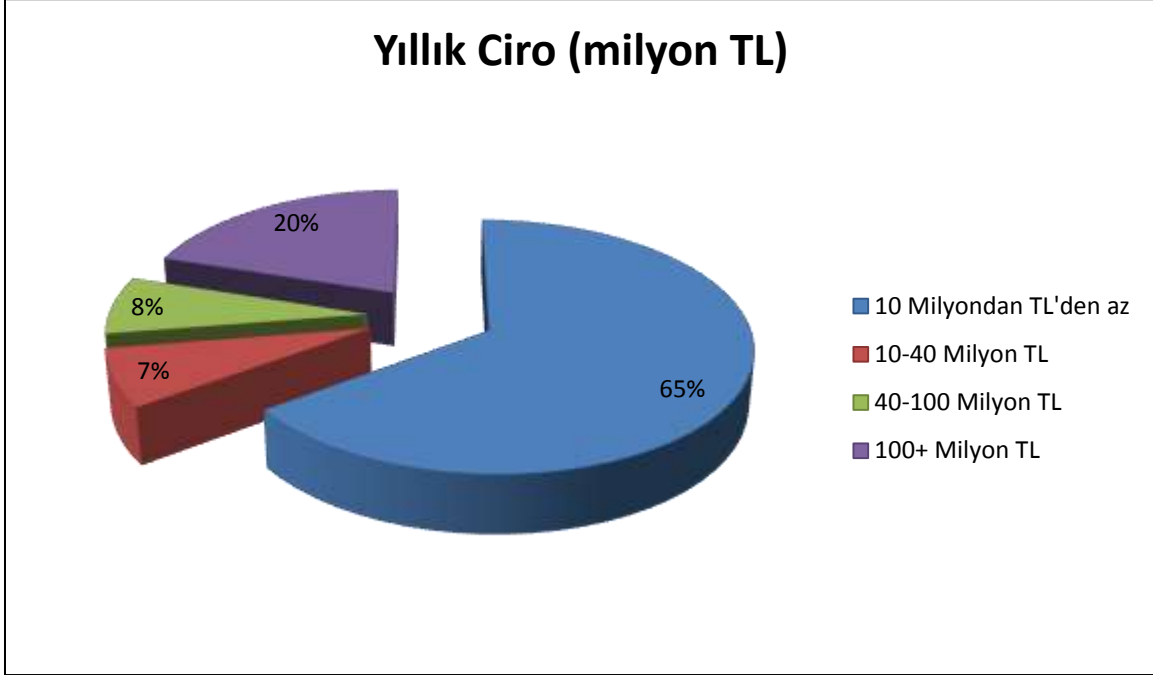
Grafik 12. Çerkezköy'de makine sektöründe faaliyet gösteren firmaların çalışan sayısı

2015 verileridir.

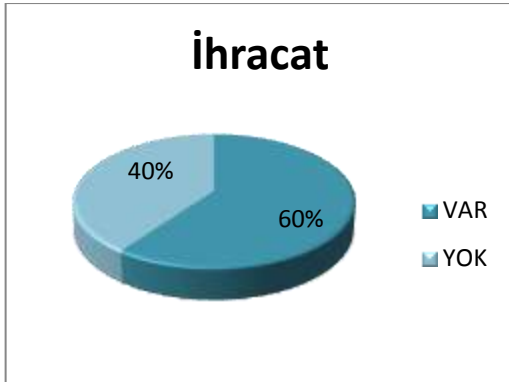
Çerkezköy bölgesinde makine sektöründe faaliyet göstermekte olan firmaların istihdam sayılarına bakıldığında firmaların %65'inde çalışan sayısı 10 ile 50 kişi arasındadır. İşletmelerin %15 50 ile 100 kişi arasında ve %13'ü 250 ve 250'den fazla istihdama sahiptir. Ancak firmaların genel çalışan sayılarına baktığımızda işletmelerin arasında dünyaca bilinen büyük firmaların olması bakımından istihdam sayısı 10 binin üzerindedir.

Grafik 13. Çerkezköy'de makine sektöründe faaliyet gösteren firmaların yıllık ciroları

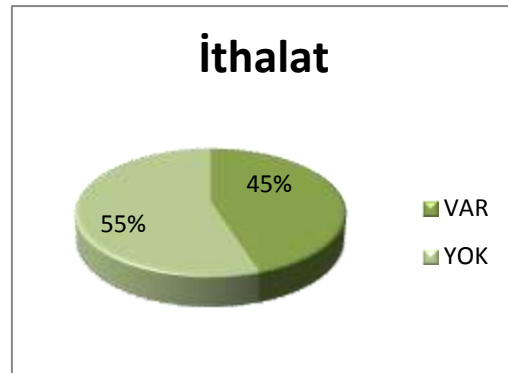

Çerkezköy bölgesinde makine sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin %65'i 2015 yılında 10 Milyon TL'den az ciroya sahiplerdir. Firmaların %20'si ise 100 Milyon TL'den fazla ciroya sahiplerdir. İşletmelerin geri kalan %15'lik kısmı ise 2015 yılında 10 Milyon TL ile 100 Milyon TL arasında ciroya sahiplerdir.

Grafik 14-15. Çerkezköy'de makine sektöründe faaliyet gösteren firmaların ihracat ve ithalat durumları

Grafik 14. İhracat

Grafik 15. İthalat

Çerkezköy bölgesinde makine sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin %60'ı ihracat yapmaktadır. Firmaların yaklaşık %25'i tüm dünya ülkeleri, tüm Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletlerine ihracat yaparken geri kalan %75'i ise Almanya, İngiltere, Hindistan, Gürcistan başta olmak üzere çeşitli ülkelere ihracat yapmaktadırlar.

İhracat yapılan ülkeler; Fransa, Etiyopya, Mısır, İran, Bangladeş, Danimarka, Arnavutluk, Fas, Cezayir, Kazakistan, Güney Afrika, TC ülkeleri, Japonya, Rusya ve Azerbaycan.

İthalata bakıldığında ise makine sektöründe faaliyet gösteren firmaların %55'inin ithalatı yoktur. %45'i ise çoğunlukla ham madde ihraç etmektedir. İthalatın en çok yapıldığı ülkeler arasında ise Almanya başta gelmektedir.

İthalat yapılan ülkeler; Almanya, Macaristan, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Hindistan, İspanya.